

Täysistunto

Torstai 6.9.2018 klo 16.02—18.18

2.2. Suullinen kysymys irtisanomissuojan heikentämisestä (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 118/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä samasta aiheesta kysymys. Sen kysymyksen esittää edustaja Andersson.

Keskustelu

16.12 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt kuulostaa siltä, että hallitukselta taas puuttuvat perustelut. Kuten ollaan kuultu, tätä irtisanomissuojan heikennystä ei tutkijoiden mukaan voida perustella työllisyyden parantamisella [Oikealta: Entä tuottavuuden?] eikä myöskään palkkaamisen riskin vähentämisellä, jota varten jo on olemassa koeaika, jota on pidennetty tämän hallituksen toimesta tämän vaalikauden aikana. Sen sijaan tässä on kyse yleisestä työehtojen heikennyksestä, joka merkittävästi tulee lisäämään epävarmuutta suomalaisessa työelämässä, ottaen huomioon, että tämä koskee erittäin suurta osaa suomalaisista yrityksistä ja satojatuhansia palkansaajia. Siksi on täysin ymmärrettävää ja myöskin odotettavissa, että ammattiyhdistysliike tähän voimakkaasti reagoi.

Sen sijaan kysymys teille, pääministeri Sipilä, on: Miksi hallitus vie eteenpäin tällaista esitystä, josta ei tutkijoiden mukaan ole saatavissa työllisyshyötyjä mutta joka takuuvarmasti tulee aiheuttamaan vakaviakin työmarkkinakiistoja? Onko tämä vastuullista johtamista tässä tilanteessa?

16.13 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole pääministeri mutta vastaan työmarkkinoista. Te sanotte, että tulee näitä jännitteitä — totta kai, me olemme sen tunnistanee ja olemme siitä yhtä lailla huolissamme kuin joka ikinen tässä salissa, joka vakavasti suhtautuu näihin asioihin. Mutta yksi syy, minkä takia näitä jännitteitä on tässä syntynyt, on myös se viestintä: mitä julkisuudessa on kerrottu siitä, mitä tällä esityksellä haetaan. Joka tapauksessa, jos ihminen irtisanotaan, siellä taustalla on ol-tava työntekijän moitittava käyttäytyminen, joka on siinä määrin merkittävää, että sen työ-suhteen irtisanomista voidaan pitää kohtuullisena seurauksena. Ja perusteen tulee siis olla asiallinen, niin kuin tähänkin saakka, niin että irtisanominen on oikeasuhtainen toimenpi-de. Me emme siis ole tuomassa tänne mitään sellaista, joka olisi kansainvälisten sopimus-ten vastaista. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Mutta kun tällaista viestiä kerrotaan ja sillä pe-rustellaan sitä vastustusta, niin tätä minä olen kritisoinut. Argumenttien pitää olla oikeat.

16.15 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jännitteiden syy ei ole kyllä viestinnässä, jos hallitus ei ole pystynyt tuomaan mitään perusteluja, jotka tukisi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2018 vp

vat hallituksen viestintää siitä, että miksi tällaista lakiesitystä viedään eteenpäin. Missä ovat tutkimustiedot siitä, että tällä irtisanomissuojan heikennyksellä saataisiin parempaa työllisyyttä? Ne eivät ole missään. Missä ovat todisteet siitä, että tällä alennetaan palkkaamiskynnystä? Onko hallitus arvioinut esimerkiksi koeajan pidentämisen merkitystä tässä suhteessa? [Ben Zyskowicz: Kannatatteko?] Sen lisäksi luulin itse, että pääministeri Sipilä oli hallituksessa se henkilö, joka vastaa työmarkkinasuhteista, pääministerinä.

Se, mikä on selvää, on se, että tämä tulee lisäämään epävarmuutta suomalaisessa työelämässä. Miten voidaan silloin huolehtia siitä, että esimerkiksi epäkohtien esiin nostaminen, ammattiyhdistysliikkeessä toimiminen tai esimerkiksi seksuaalisesta häirinnästä ilmoittaminen eivät muodostu riskiksi kenellekään työntekijälle? [Puhemies koputtaa] Meillä on jo nykyisessä [Puhemies: Kysymys?] lainsäädännössä irtisanomisperusteissa mahdollisuus irtisanomiseen, [Puhemies: Kysymys?] jos työtehtäviä jätetään tekemättä [Puhemies: Kysymys?] tai niitä tehdään puutteellisesti. Miksi tällaista lisäheikennystä tarvitaan? [Vasemmalta: Kun niin on luvattu!]

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän irtisanomismuutoksen taustalla on se, että työllistämisen kynnys laskee. Me olemme tehneet kymmeniä ja kymmeniä toimenpiteitä hallituksena työllisyyden edistämiseksi, ja tulokset puhuvat puolestaan: yli 110 000 suomalaista, reilusti yli tavoitteemme, on saanut jo työpaikan, kolmen vuoden aikana, ja minusta meidän kaikkien tulee siitä iloitaa.

Mutta me tarvitsemme hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi seuraavalle tasolle pääsemisen: 100 000 suomalaista pitää saada työelämän piiriin. Tarvitaan pienempiä toimia ja isompia toimia sen saavuttamiseksi. Myöskin 50 suomalaisen ekonomistin paneeli arvioi tätä lakiesitystä: 49 prosenttia heistä oli sitä mieltä, että tämä auttaa työllistämisen kynnyksessä, [Välihuutoja vasemmalta] ja 13 prosenttia oli eri mieltä. 58 prosenttia oli sitä mieltä, että tämä auttaa tuottavuudessa. [Puhemies koputtaa] Joten kyllä uskoa on, että tämä tekee juuri sen, mitä tällä tavoittelemme.

16.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalainen esitti muutamia ajatuksia, joita perussuomalaisillakin oli vaihtoehtobudjetissa, ja tietysti nämä olisi voinut edelliselläkin hallituskaudella ottaa esille. Ilmeisesti edustaja Ihalaista ei silloin kuunneltu tarpeeksi. Mutta niitä voi kannattaa.

Olisin oikeastaan nyt kysynyt: kun kesällä saimme lukea siitä, että hallitus suunnittelee neljän kuukauden työskentelyvaatimuksen poistamista Suomeen tulevilta työntekijöiltä, niin että pääsee sosiaaliturvan piiriin helpommin, niin onko tämä kytköksissä nyt siihen, että tällä yritetään helpottaa sitä, että jopa työvoima voidaan vaihtaa? Tämä on kiinnostava kysymys, tästä ei olla kuultu hallitukselta mitään kommentteja, että miten tämä etenee.

Sitten olisin kysynyt vielä, miten varmistetaan se, mitä pääministeri sanoi, että moitittava käytös tulee irtisanomisperusteeksi. Toisinaan ainakin itse saan postia siitä, että jopa poliittisia mielipiteitä ja muita mielipiteitä pidetään joissakin työpaikoissa asiattomina. Elikä miten varmistetaan se, [Puhemies koputtaa] että ihmisiä ei ruveta mielipiteiden vuoksi irtisanomaan tämän uudistuksen vuoksi?

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan osaltani siihen kysymyksen osaan, joka ilmeisesti koski tätä asumisperusteisen sosiaaliturvan selvittämisen kärkihanketta. Se ei ole kytköksissä näihin edellä mai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2018 vp

nittuihin ja nyt keskustelussa olleisiin lakeihin, ja se on vasta valmistelussa. Se ei ole vielä eduskunnassa. Lisäksi siihen liittyy myöskin EU-lainsäädännön kytköksiä, joita nyt selvennetään.

16.19 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän jälkimmäiseen kysymykseen: Irtisanomisperusteen asiallisuutta on aina arvioitava sen vakavuuden kannalta. Esimerkiksi työnantajan määräyksen vastainen toiminta on asiallinen syy irtisanomiselle, mutta irtisanomisperusteen täytyminen edellyttää, että työnantajan määräyksiä rikotaan vakavalla tavalla. Tämä on aina tulkintaa, ja se on tähänkin saakka ollut sitä. [Leena Meri: Niin, tulkintaa!] Myös pienissä yrityksissä irtisanomisperusteita on arvioitava aina kokonaisharkinnalla, ja tässä on aina, tässäkin esityksessä, varoitusjärjestelmä ensin ennen kuin mitään tehdään. Tämä ei ole mitään mielivaltaista irtisanomista.

16.20 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin hallituksen ja yritysten tarpeen alentaa työllistämiskynnystä. On helppo ymmärtää vähintään yhtä hyvin työntekijöiden huoli, jos irtisanomissuojaa heikennetään.

Kollegojeni tavoin kysyn sitä, miksi ei voitaisi ottaa käyttöön tämän työllistämiskynnyksen alentamisessa sellaisia keinoja, joista olemme yksimielisiä. Miksei palkkatukea laajenneta huomattavasti nykyisestä? Me tiedämme sen tehokkuuden. Miksei helpoteta ensimmäisen tai toisen työntekijän palkkaamista esimerkiksi maksamalla osa sosiaaliturvamaksuista? Me tiedämme sen tehokkuuden.

Koeaika on pidennetty jo kuuteen kuukauteen, ja siitä olimme kohtuullisen yksimielisiä, mutta muuten työsopimuslaki on kohtalaisen epämääräinen. Miksei voitaisi selvittää sitä, mitä tarkoitetaan vakavalla ohjeiden rikkomisella ja niin edelleen? Meillä on hyviä keinoja — miksi hallitus haluaa valita sellaisen keinon, [Puhemies koputtaa] joka uhkaa pistää puolet Suomesta takajaloilleen? [Ben Zyskowicz: Ja mikä on vihreiden kanta?]

16.21 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa koetin luetella niitä muitakin keinoja, joita hallitus on budjettiriihessä päättänyt, liittyen tähän palkkatukeen. Sitä listaa voisi jatkaa muun muassa sillä, että näille järjestöille annettavan sadan prosentin palkkatuen kattoa päätettiin nostaa 4 000:een. Tällä tullaan vastaan. Ja äsken luetteloin, millä tavalla me tuemme yrityksiä palkkatuen kautta.

Jos me rupeamme etsimään täällä yksimielisyyttä... Sehän on tietysti loistavaa, jos tällä lailla löytyisi se yksimielinen näkemys, mutta jos tämä hallitus olisi jäänyt odottelemaan yksimielisiä näkemyksiä työllisyystoimiin, niin veikkaanpa, että moni toimi olisi jäänyt kyllä tekemättä. [Ben Zyskowicz: Mikäs se vihreiden kanta oli tähän?]

16.21 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työntekijät ovat menestyvälle yritykselle tärkeä tekijä ja ehkä monesti tärkein tekijä. Pk-yrityksissä kuitenkin se juridinen osaaminen on heikompaa kuin suurissa yrityksissä, ja tämä on sitä taustaa vasten hyvin perusteltua tässä tilanteessa, jossa lähes kaikissa pk-yrityksissä on tarvetta palkata uusia työntekijöitä. Minä uskon, että hallitus ei ole tässä asiassa lähtenyt mitään riitaa hakemaan, niin kuin täällä vasemmalla väitettiin. Minusta on tärkeätä, että turvaamme toimintaedellytykset pk-yrityksissä, ja lähtökohta varmaan on se, että tämä pienentää työllistämiskynnystä. Itse ainakin näen tilanteen niin, että tämä ei ole mikään irtisanomislaki vaan tämä on oikeastaan rohkaisu siihen, että palkataan uusia työntekijöitä. Ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2018 vp

syn hallitukselta: miten merkittävässä roolissa pk-yritykset ovat tänä päivänä kansantalouden kasvun näkökulmasta?

16.23 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pk-sektori on se sektori, jolle tänä päivänä ne työpaikat syntyvät. Kaikki kunnia isoille yrityksille. Se on loistavaa, että meillä on niitä. Se on loistavaa, että ne pitävät niistä olemassa olevista työpaikoista kiinni. Mutta uudet työpaikat syntyvät sinne. Lähes 94 prosenttia kaikista yrityksistä on tätä pk-sektoria, [Suna Kymäläisen välihuuto] jolloin silloin me puhumme todella isosta, merkittävästä asiasta. Ja jokaisella helpotuksella sinne, kun se tehdään tasapainoisesti, niin kuin tässä on pyritty tekemään, työllistymiskynnys alenee, ja sitä kautta ihmiset pääsevät työelämään kiinni. Tämä on hallituksen ainoa tarkoitus, eikä mikään ihmisten kiusaaminen.

16.23 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On totta, että Ekonomistikoneen asiantuntijapaneelissa todettiin, että tämä todennäköisesti lisää työllisyyttä ja tuottavuutta. Neljä kertaa niin moni oli sitä mieltä kuin päinvastaista mieltä. Mutta toisaalta tähän liittyy ongelmiakin, kuten edustaja Andersson ja Ihalainen ovat nostaneet esille, ja itse asiassa Ihalaisen ehdotus siitä, että ensimmäisen työntekijän palkkausta pitäisi tukea, voi kyllä olla harkitsemisen arvoinen asia. Tiedämme, että tällä hetkellä siinä tilanteessa, kun yrittäjä palkkaa ensimmäisen, hän silloin todennäköisesti itse kulkee palkatta jonkin aikaa.

Mutta kysymykseen: Tämähän on luonteeltaan ehkä kuitenkin enemmän keppi kuin porkkana. Onko porkkana-aspektia pohdittu? Onko pohdittu, että tässä sitten katsottaisiin myöskin työttömyystukea tai työllisyyspalveluja, ja onko tutkittu sitä, ketä tämä pääasiassa koskee? Onko pohdittu niiden työntekijöiden, joihin tämä käytännössä kohdistuisi, ikäjakaumaa tai sukupuolijakaumaa? Onko tätä asiaa pohdittu?

16.25 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on pohdittu ja koetettu rakentaa budjettiriihessä semmoinen paketti, että se kestää kyllä tarkastelua. Me olemme tehneet monta toimenpidettä nimenomaan sinne porkkanapuolelle, esimerkiksi osaaajapulan helpottamiseksi ihan oikeata rahaa laitettu sinne vastaamaan näihin haasteisiin, mitä täällä on moneen kertaan nostettu esille. Meillä eivät työvoima ja sitten toisaalta työvoimantarve kohtaa toisiaan, ja tälle yritetään tietysti tehdä toimenpiteitä. Työkykyongelmien tunnistamiseksi tehtiin päätöksiä.

Väitän, että nämä ovat valtavan isoja ratkaisuja, joita yksin tämä hallitus ei ehdi viemään maaliin, vaan kyllä se viestikapula jää seuraavallekin hallitukselle, kun ratkaistaan sitä työttömyyden kovaa ydintä, sen porukan tilannetta, muun muassa osatyökykyiset, joka tarvitaan mukaan näihin talkoisiin.

Ja sanoisin sen, että kyllä tällä esityksellä on myös merkitystä sen ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa, koska se kynnys, se riski, laskee.

16.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suomalaisia on 115 000 enemmän töissä kuin oli silloin kun tämä hallitus aloitti. Se on saavutettu sillä, että sekä työn tekemisestä että työn teettämisestä on tehty kannattavampaa, ja kaikkia niitä yksittäisiä uudistuksia, mitä hallitus on tänne lainsäädäntöön tuonut, kaikkia niitä oppositio on vastustanut. Paitsi kilpailukykyopimusta demarit eivät vastustaneet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2018 vp

vaikka se aina välillä tuntuu unohtuvan, mutta vasemmistoliitto vastusti sitäkin, [Paavo Arhinmäki: Kyllä, ainoina!] ja te olette vastustaneet muun muassa koeajan pidentämistä, jota te nyt huudatte täällä apuun.

Tässä asiassa on kyse siitä, että jokainen — olen itse ollut pienen yrityksen vetäjänä ja yrittäjänä — tietää sen, että jos on pienessä yrityksessä yksikin sellainen työntekijä, joka ei selviä tehtävistään, se on riski sille, että koko yritys saattaa kaatua ja ne muut työpaikat saattavat mennä. Ja jokainen, jolla on ollut sellainen työkaveri, joka ei selviä omista tehtävistään, ymmärtää, mitä vaikeuksia se tuottaa yrityksessä ja miten paljon se teettää sille toiselle työntekijälle... [Puhemies: Kysymys?] Kysyn: aikooko hallitus jatkaa sillä työn linjalla, että entistä enemmän suomalaisia pääsee edelleen työelämään? [Naurua]

16.27 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys tuli pyytämättä ja yllättäen, mutta kyllä hallitus aikoo jatkaa loppuun saakka työn linjallaan.

16.27 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edes hallitus omissa selvityksissään ei pysty osoittamaan, että tämä irtisanomissuojan heikentäminen, parstäkertoimella irtisanominen, parantaisi työllisyyttä — ei edes omissa selvityksissään pysty osoittamaan tätä.

Mutta vielä isompi kysymys on se, että mikä on pääministerin uskottavuus, uskottavuus sopijana työmarkkinajärjestöjen suuntaan. Hallitus pakotti työmarkkinajärjestöt kiky-sopimukseen, pääministeri kiersi ammattiliittojen hallituksia läpi, ja silloin sovittiin ja luvattiin, että kilpailukyky-sopimuksen toteutuessa — jota aivan oikein, edustaja Satonen, vasemmistoliitto todella vastusti täällä, koska emme hyväksy muun muassa leikkauksia julkisen alan pienipalkkaisien työntekijöiden lomarahosta — tässä on kaikki. Sen jälkeen on tuotu aktiivimalli, joka on ollut törkeä leikkaus työttömiltä, ja nyt ollaan tuomassa irtisanomissuojan heikentäminen. Molemmat ovat vastoin sitä, mitä te olette luvannut työmarkkinajärjestöille, pääministeri Sipilä. Miten arvioitte omaa uskottavuuttanne sopijana työmarkkinajärjestöjen suuntaan, [Puhemies koputtaa] kun lupaukset petetään?

16.28 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koskaan en ole antanut sellaista lupausta, että hallitus lopettaisi työllistämistoimet. En missään tapauksessa. Hallituksen työlistalla tulee olemaan loppuun saakka niitä toimenpiteitä, joilla tuo hyvin vahva työllisyyskehitys, koko Suomen kattava hyvä työllisyyskehitys Lapista Satakuntaan ja Uudellemaalle, koko Suomeen, jatkuisi ja vahvistuisi koko vaalikauden ajan, ja yritämme tehdä myöskin seuraavan hallituksen tehtävän huomattavasti helpommaksi kuin tämän hallituksen tehtävä tässä mielessä oli. Jos seuraava hallitus tavoittelee 75 prosentin työllisyysastetta, olemme hyvällä matkalla siihen jo hallituksen vaihtuessa. [Paavo Arhinmäen välihuuto]

Siitä, että parstäkertoimella irtisanottaisiin ihminen, tässä ei todellakaan ole kysymys, vaan meillä on erittäin vankka irtisanomissuoja henkilöille tämän muutoksen jälkeenkin. Tämän tyyppinen järjestely on käytössä useimmissa OECD-maissa. Ja sitten tämä, että poliittisella mielipiteellä [Puhemies: Aika!] on perustuslain suoja. Se ei missään tapauksessa voi olla irtisanomisen peruste.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 79/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Myönnän vielä yhden lisäkysymyksen, koska kaikilla oppositioryhmillä oli hieman erilainen kysymys ja haluan, että näin heti lähdön päihin kaikki saavat kysymyksiä. Vielä yksi lisäkysymys tästä aiheesta sosiaalidemokraattiselta eduskuntaryhmältä.

16.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti ensimmäiseksi on pääministerille todettava, että esimerkiksi meidän tärkeimpiin kilpailijamaihimme Saksaan tai Ruotsiin verrattuna edes meidän henkilöperusteinen irtisanomissuoja ei ole erityisen vahva — tämä vain korjattakoon, ja tämä käy ilmi OECD:n selvityksestä.

Mutta, arvoisa puhemies, jos tämä hallitus todella aikoo viedä yksipuolisesti läpi näin syvästi epäoikeudenmukaisen esityksen, jolla yön yli mentäessä heikennetään satojentuhansien pienten yritysten ahkerien työntekijöiden työsuhdeturvaa, niin se on historiallinen juttu. Ja jos kaiken tämän jälkeen — pakkolakien, lomarahaleikkausten, työttömyysturvan tuplaleikkausten ja aktiivimallien jälkeen — tämän vielä teette, niin ei ole ihme, että tämä herättää tunteita. Ainoa peruste hallituksella oli, että tämä lisää työllisyyttä. Nyt kysyn, työministeri Lindström, kun olette tilanneet kaksi selvitystä, Etlalta ja Palkansaajien tutkimuslaitokselta: löytyikö näistä tutkimuksista selvää näyttöä, ja jos niistä ei löytynyt, niin eikö olisi aika arvioida uudelleen [Puhemies koputtaa] ja vetää tämäkin esitys pois?

16.31 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä olemme tilanneet selvityksiä ja kuunnelleet asiantuntijoita. Nämä mielipiteet jakautuvat puolesta ja vastaan ihan selvästi. Hallitus uskoo näittenkin selvitysten jälkeen siihen, että tällä on työllistämiskynnystä alentava vaikutus. Sen takia me viemme tätä eteenpäin.

Edustaja Arhinmäki, juuri tätä tarkoitin, että tämmöisellä pärstäkerroinargumentoinnilla käydään tätä keskustelua. Edes minun pärställäni ei ketään irtisanota tämänkään jälkeen, [Naurua] sen voin vakuuttaa. Sillä on todellakin... [Paavo Arhinmäki: Palaatteko työelämään?] — Varmaan johonkin työelämään palaan. En tiedä, onko se tämä. Mutta se on ehkä epärelevantti keskustelunaihe, minun tulevaisuuteni, tässä keskustelussa. — Mutta tuo on juuri sitä argumentaatiota, jota peräänkuulutin. Tällä lailla ei tätä keskustelua kannata käydä, levittää väärää tietoa. [Välihuutoja vasemmalta]